

Резолюция №12

За ефективност, устойчивост и справедлива трансформация на енергийния сектор в България

В центъра на Европейския енергиен съюз са поставени гражданите. Амбициозната цел, към която съюзът е насочен, е осигуряване на достъпни и конкурентни цени на енергията, тъй като тя следва да бъде сигурна и устойчива, с по-голяма конкуренция и повече избор за всички потребители. Постигането на тази цел на национално ниво изисква да бъде направен анализ на актуалната ситуация на енергетиката в България.

Терминът „енергийна бедност“ няма дефиниция в българското законодателство, което предполага разглеждането му в контекста на социалните политики на държавата. Високото равнище на енергийна бедност в страната е обусловено от обстоятелството, че над една трета от българските домакинства не могат да си позволят да отопляват адекватно домовете си.

Въпреки, че енергийната ефективност непрекъснато се увеличава през последното десетилетие, икономиката на страната остава в пъти по-енергийно интензивна в сравнение със средното за ЕС равнище.

Основните проблеми, които катализират процеса на „енергийна бедност“ в страната ни, са: ниско равнище на доходите, динамично покачване на цените на енергията, ниска енергийна ефективност на сградите. Темпът на растеж на цените на енергията изпреварва темпа на растеж на доходите. Този дисбаланс непрекъснато се увеличава, а оттам и пропорционално нараства делът на засегнатите потребители.

Амортизацията на повечето жилищни сгради в България е изключително висока, което поставя на сериозно изпитание топлинния комфорт на потребителите, а това от своя страна води и до проблеми в самата ефективност на отоплителната инсталация. Досегашната практика с отпускането на социални помощи за отопление, позволяващи на една част от потребителите да преживеят зимата, отоплявайки една или две стаи с цел икономии, е недостатъчна и в крайна сметка неефективна.

Според КТ “Подкрепа“ е необходимо доразвиване и надграждане на инструментариума и приемане на институционално координирана дългосрочна енергийна стратегия с хоризонт 2050 г., която да съдържа микс от политики и инструменти в различни направления:

Превенция и борба с енергийната бедност:

- повишаване обхвата и обема на енергийното подпомагане, с оглед постепенно ограничаване на уязвимите граждани и разширяване достъпа до гарантирани универсални услуги;
- прилагане на добри европейски практики: въвеждане статус на „защитен клиент“, енергийно беден, ползване на социални тарифи, гарантирани доставки и др.;
- осигуряване на консултантски услуги в регионите относно либерализацията на енергийния пазар, възможностите за избор на доставчици, методите за повишаване на енергийната ефективност.

Ценова политика и подкрепа на потребителите:

- целенасочени държавни политики за: диверсифицирани доставки, договаряне на преференциални цени с регионални доставчици;
- разработване на национална ваучерна схема за подкрепа подмяната на електроуреди с по-висока енергийна ефективност;
- разработване на субсидирана схема, ориентирана само към уязвими потребители, за поддържане и подмяна на уредите за търговско мерене;
- електроенергия, газоснабдяване и топлоснабдяване;
- субсидирани цени при доставка и монтаж на „интелигентни измервателни уреди“ за уязвими потребители, с оглед максимална полезност и прозрачност на отчитаното потребление.

Подобряване състоянието на жилищния фонд, повишаване на енергийната ефективност и въвеждане на нови стандарти:

- по-мощно използване на структурните фондове, отчитащи в по-голяма степен борбата с енергийната бедност и необходимостта от повече средства за енергийна ефективност;
- разширяване на правителствената Програма за саниране на жилищни блокове с цел удължаване на живота им, подобряване на топло-изолацията и намаляване на енергийните разходи на домакинствата;
- въвеждане на данъчни стимули за собствениците, инвестиращи в енергийна ефективност и спестяването на енергия, въз основа на издадени сертификати за енергийните характеристики на сградите.

Задачата за разработване на енергийна стратегия с хоризонт 2050 г. е неотложна. Инвестициите в енергетиката бавно дават резултати. През настоящото десетилетие се провежда нов цикъл на инвестиции. Чрез действия сега могат да бъдат избегнати скъпо струващи промени през следващите десетилетия и да бъде намален ефектът на блокиране в енергийния сектор.

Различните сценарии в Пътната картата на ЕС за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с нулева въглеродна интензивност сочат, че, ако инвестициите бъдат отложени ще доведат до по-големи смущения в дългосрочен план.

Като пълноправен член на Европейския съюз (ЕС), България има възможността да даде своя принос в развитието европейската нормативна рамка. Досега България не използва активно и ефективно членството си в Европейския съюз. Позицията ѝ в законотворческия процес на ЕС не е проактивна. В повечето случаи страната ни приема пасивно за изпълнение разработената от другите страни-участници правна рамка, което често води до проблеми на национално ниво по фактическото прилагане на европейските норми.